

HAAPSALU

1938
SUVI

KUURORDI
TEATED 4

Hind 5 senti.

HAAPSALU

1938

SUVI

KUURORDI
TÄÄR

Väljaandja: Haapsalu Kuurordivalitsus.
Teg. toimetaja Rein Koolme.
Vastutav toimetaja: Olaf Pöhl.

F-a P. Tamverk²¹ trükk Tallinnas

Haapsalu ümbruskonna huvitavamaid ehitusi —

Ungru loss.

Dr. H. Alver

Mõni klm. Haapsalust, tuntud Rohukülla viiva maantee ääres seisab vana pargi saaja-aastaste puude vahel mõõdamineja tähelepanu haarav imposantne, võib olla pisut müstiline ehitus.

See on n. n. Ungru loss, pigemini lossi fassaad, kuna loss oma üle 40-aastase vanuse peale vaatamata alles lõpule ehitamata.

Lossi vanadest tammedest on üks ajalooline, mille istutas Ungru lossi küllastamisel Vene keiser Peeter I 27. juulil 1715. aastal. See oli tol külaskäigul, millal nähes oma suure vaenlase Kaarel XII pilti ahju taga, keiser tõi ta oma käega ahju tagant välja ja asetades ta oma endisele kohale, ütles oma kuulsa lause: „Näe, vend Kaarel, nüüd oled sa ahju taga! Võib olla aga on tarvis vaid üht lahingut ja mina osutun ahju taga!

Peale ajaloolise mälestuse omab loss ilusaid legende, ühest daamist muidugi, seda korda ühest Itaalia printsessist, kes siin maha jäetuna otsib oma peigmeest!

Kuid palju huvitavam on lossi ehitamise ajalugu ja asjaolu, et lossi projekti valmistas ja lossi ehitas eestlane Aleksander Saar, kes elab praegu veel Saaremaal ja kes olles hea tervise juures, ootab vaid kutset, seda korda maa pärisperemehelt, et ehitust lõpule viia.

Ehitamise ajalugu on lühidalt järgmine. Tuntud Hiiumaa Ungern-Sternbergi perekonda kuuluv noor krahv Evald Ungern-Sternberg soovis ehitada oma Ungru mõisa uue lossi ja pööras projekti valmistamise ettepanekuga Tallinna ehitusmeister Brenner'i poole. Esitatud projekt ei imponeerinud sugugi, krahv tõmbas kolm suurt risti peale. Uue projekti valmistamine usaldati nüüd tuntud Peterburi arhitekt Paul Šubanejevile. Projekt maksis 800 kuldrubla, kuid ei leidnud heakskiitmist. Professor töötas projekti ümber, mille eest sai lisatasu 400 rubl. Asjata töö ja kulu, krahv polnud rahuldatud. Nüüd kutsus ta enese juurde endiste ehituste puhul teistes mõisades tuntud ehitusmeister A. Saare ja arutas temaga lossi ehitamise projekti. Saar otsustas valmistada ise projekti ja tundes noore krahv Ungern Sternbergi kunstimaitset, võttis oma projekti aluseks renessansstiilis ehitatud kuulsa Merseburgi lossi fassaadi, muidu aga töötas välja täiesti iseseisva plaani. Seekord oli krahv rahuldatud. Puudus vaid torn, selle joonestamiseks ja ülgkontrolliks sõitis Saar Riiga arhitekt Dr. Neumanni juude, kes üldiselt plaaniga jäi rahule ja omalt poolt projekteeris torni. See osutus krahvi arvamise järele aga liiga moodsaks, nii et ka torni plaan Saare enese teostada jäi.

Saar asus tegelikule ehitustööle 1893. a. vara kevadel. Mispärast töö lõpule ei viidud, pole täpselt teada, arvatavasti oli küll rahaliste põhjustega tegemist. Seni oli krahv lossi ehitusse mahutanud ümmarguselt 100.000 kuldrubla, tööpalkade ja materjalide näol, jäädes peale selle ehitusmeister Saarele kaunikesse summa võlgu. Nii lühidalt lossi ehitamise ajalugu.

Praegu tarvitakse lossi parki armastatud väljasõidukohaks Haapsalu kodanike ja suvi-

tajate poolt. Sarnase väljasõidukoha järele on olnud ja püsib edaspidi suur vajadus.

Oma edaspidiseid kavatsusi lossi ja pargi suhtes ei ole Haapsalu linnavalitsus, kelle valdamisele nad kuuluvad, seni teadlikult

teostanud. Lossi rakendamine praktiliseks või kultuuriliseks otstarbeks on vaieldatav küsimus, millel oma pro'd ja contra'd. Esteedile on lossi säilitamine praeguses seisukorras — romantilise varemene ainuvastuvõetav lahendusviis.

Ülesvõtte kauaaegsete suvitajate austamisaktuselt Kuursaalis 20. juulil s. a.

Kiri suvitajalt.

Olles aastaid jälginud Haapsalu arengut ja ta hoogsat kasvu, pean liialdusteta nime-tama viimast, tuleval aastal täituvat aastakümnet Haapsalu Periklese ajajärguks, ta õitseajaks.

Mida kõike pole tehtud möödunud üheksa aasta vältel! Pilku köidavad rõõmsa-ilmelised muruväljakud, puudest palistet teeahelikud, rida imetlust pälvivaid kunstiseemid kujur Haavamäe surematust loomingu-st, nagu seda julgelt võib öelda Laipmanni, Tobiase ning kindr. Laidoneri büstidest. On näha, et kõikjal on tööd tehtud, kõigi eest hooldatud. Ja kui peatuda veel noide kahe moodsa, esinduslikhoonete juures, nagu on seda uus algkool ja kindr. Laidoneri nim. sanatoorium, siis tõesti selle linna kodanikud võivad olla enam kui uhked.

Haapsalu ei võlu üksnes oma õitsva õhu, sädeleva mere, laulva metsaga, vaid ka oma võrratu külalislahkusega. Ikka ning üha peab kordama Puškini sõnu: „Sinu kallastele tõmbab mind kummaline vägi.“ Too ongi vast põhjuseks, mis sunnib meid, suvi-

seid rändlinde, siia tagasi pöörduma. Haapsalu on paik, kust igaüks leiab seda, mis ta iseloomu ning temperamendi kohane. Kes kiindunud tantsusse, kes muusikasse ja viimane väärrib enam kui imetlust. Seda muudugi dirigentide õnnelikule valikule. Et hra Klausseni kui dirigendi ja orkestri vahel valitseb tihe kontakt, on ka iga ettekanne kunstiküpselt nauditav, mida prl. Aino Tamm möödunud suvel nii mitmel korral rõhutas.

Jääb soovida vaid, et linn sama tähe all õnnelikku tõusuteed jätkaks järgnevaiks verstopstideks.

Haapsalus, 17. 8. 38.

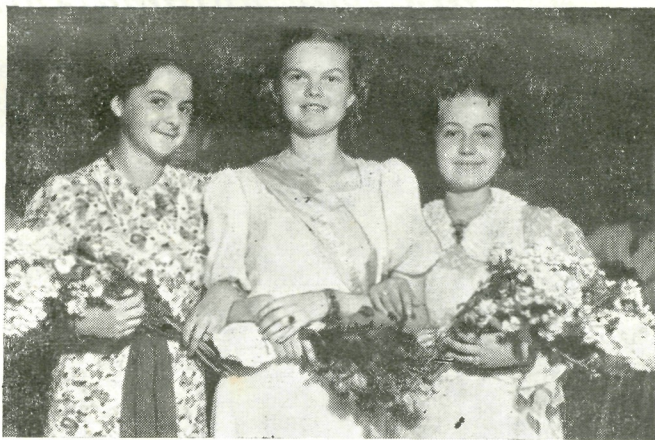
Frieda Marko.

Siseministri abi Haapsalus.

Neil päevil saabus Haapsallu suvitama siseministri abi hr. Maddisoo perekonnaga. Tallinnast saabus veel Linnapanga dir. Kurvits perekonnaga. Alalistest suvitajast on veel kohal toim. Taklaja perekonnaga, kujur Raudsepp, toim. Grönberg ja teisi.

Keskel — prl. Sinisoo — Tallinnast,
Haapsalu suvekuninganna 1938.

Paremal prl. Rosenthal — Tallinnast,
prl. Jaanson Berliinist — näitsikud.

Keskel — prl. Aavik, Haapsalu Rannakuninganna 1938.
Paremal prl. Kühns ja pr. Grünberg, mõlemad
Tallinnast — näitsikud.

„Läänela“ 10. a. juubel.

Pühapäeval 21. skp. pidas Haapsalu sp. s. „Läänela“ oma 10. a. tegevusjuubelit. Tähtpäeva puhul annetasid Läänemaa organisatsioonid juubilarile lipu. Seltsi auliikmeiks valiti riigisekr. hr. Terras ja linnapea dr. Alver.

Sp. S. „Läänelal“ on suuri teeneid ka kuurordi arengu ja selle tegevuse alal. „Läänelasse“ kuuluvad sportlased on hoidnud Eestis Haapsalu nime pidevalt kõrgel. Eriti tuleb seda rõhutada kuldujuja Egon Rooladi kohta, kes on toonud Haapsalule ujumislina kuulsuse.

Haapsaluun perustetaan Eesti-Suomi ystävyyshdistys.

Suomen ja Eestin itsenäisyyden aikana on vuosi vuodelta kohonnut niiden kansalaistemme lukumäärä, jotka saapuvat lahden molemmilta puolilta toistensa luo sekä heimoharrastuksen että alati kehittyvän yhteisymmäryksen ja monien siteiden vaikutuksesta.

Tilastotietojen mukaan muodostavat eestiläiset ennemistön Suomeen saapuvista ulkomaalaisista ja sama on kai asianlaita Eestiin saapuviin suomalaisiinkin nähden.

Nykyisessä molemminpuolisessa lähenty-misessä on Haapsalullakin oma asemansa monien suomalaisten kesänviettopaikkana. Joka kylpykausi viettää Haapsalussa kesänsä noin 150—200 suomalaista kautta koko Suomen, joiden välityksellä saadaan aikaan huomattava vuorovaikutus Eestin ja Suomen välillä. Paremmat yhteydet saavuttamiseksi täällä Haapsalussa kesänsä viettävien suomalaisten sekä paikkakuntalaisten välillä aiotaan nyt näinä päivinä kutsua koolle Haapsalun Eesti-Suomi Seuran perustamiskokous. Seuran päämääränä tulee olemaan järjestelmällinen suomalaisten ja eestiläisten välisten suhteiden kehittäminen sekä helpottaminen, sitäpaitsi myöskin kielikurssien järjestäminen talvikautena j. n. e.

Svensk-estniskt samfund i Haapsalu.

På initiativ av Kurorts-förvaltningen och svenska sommargäster i Haapsalu har det beslutats att grunda ett annex till Svensk-estniska samfundet i Tallinn.

Samfundet kommer säkert att fylla sin uppgift som ett bindande led och hjälpa samarbetet mellan ester och svenskar.

Muljeid automatkalt Haapsallu.

Kui keegi oma auto suunab lõunasse ja selle juures pahandab, et maaliline Lõuna-Eesti nii kaugel on parajaks autotuuriks, siis on kindel, et sellane autoturist ei tea midagi huvitavast automatkast Tallinnast Haapsallu.

Ongi õige, et see, kes pole kordki sõitnud Tallinna-Haapsalu maanteel, kujutab endale seda teed Põhja-Eesti üksluse igava maastikuna, nagu seda on Tallinnast välja viivate raudteede ümbrus. Nii oli lugu ka käesolevate ridade kirjutajaga.

Minu tänavusuvine esimene autoretk piki maanteed Tallinnast Haapsallu tegi mind nüüd selle tee suurimaks sõbraks. Esiteks sellepärast, et ta on 105 km pikk ja teiseks, et ta on mitmekesiseim ja seega huvipakkuvaim maantee otse Tallinna külje all.

Tee Tallinnast Haapsallu algab autosportlasele eriti meeldiva sissejuhatusena — Paldiski maantee betoonteega, mida on umbes kilomeetreid 10. Ta lookleb läbi rohelisega kaunistatud eeslinna Kopli laheni ja sealt ülesse, ülesse — Põhja-Eesti pankrannikule! Siit avaneb Tallinnale imeilus vaade Enne seda aga peatusime Harku järve ääres, mis on maanteest vaid mõnekümne meetri kaugusel. Kõigile üllatuseks leidsime siin ees liivaranna, kui mitte õelda plääsi ja last not least — kauni kioski, kui mitte õigemini rannakohviku. Ilm oli palav ja rannarekviisidid supelmantli jne. näol tulid tuua lagedale. Sest siin oli ka teisi suplejaid, suvitajaid ümberkaudseist suvilaist ja vist ka taludest. Peale mõnusa kümblyse sõitsime ülesse pankrannikule ja nautisime avarat vaadet. Edasi maantee ääres, Väänas, võis näha üsna haruldast asjandust — kõrtsi maantee ääres: vana kõrtsihoone, sees puhvet ilmatu pika kollaseks poleeritud letiga, uksele vaid silt: õllekauplus. Ümbruses ei alevit ega midagi sellesarnast.

Keila linnast läbi!

Keila ümbrus on kõigile tuntud. Et aga maantee läheb usuisa Martin Lutheri kõrge mälestussamba ligilähedusest ja otse tema õnnistava käe alt läbi, seda ma ei teadnud. Keila ümbruses jääb maantee jällegi kuidagi kõrgele ja jällegi avaneb avar vaade üle kauguste ja sinimetsade nagu Otepää ümbruses. Sellejärgi suundub maantee juba Läänemaa metsadesse. Ärgu aga arvatagu, et igavaile lausmaadele. Ta lookleb edasi möö-

da maamügerikke, siin seal jõekesti, sillakesi, väikseid kaldajärsakuidki. Tihtipeale ja mitmes kohas ei oskaks öelda, kas on see Aegviidu metsas või siin? Padise kloostri varemed on just maantee ääres looduskaunis kohas. Pikem peatus. Ei lootnud näha palest paleste seda vana tuttavat raamatuist.

Nüüd ei ole Haapsalu enam kaugel. Veel head sõitu laudsiledal maanteel ja peagi ollakse kohal. Ühepäevasuvitajatena suundusime muidugi otse Kuursaali keha kinnitama.

Masina jätsime puhkama, ta oli juba söönud 105 kilomeetrit.

Autosportlane.

Odav järelhooaeg Haapsalus.

Kuurordivalitsusel õnnestus kokkulepet saavutada kõigi Haapsalu pansionipidajatega ja mudaravilatega odava järelhooaja korraldamiseks. Vastava kokkuleppe kohaselt kohustuvad kõik pansionipidajad kõigile oma külalistele tegema 25 protsenti hinnaalandust, kuna mudaravilad annavad mudavanne 15 kuni 30% odavamini tavalisest hinnast. Odavaid takse saab kasutada kuu aega, s. o. kuni 20. septembrini, mis kujuneks ka tänavuse hooaja tegelikuks lõpuks.

Suvitajate läbikäik Haapsalus suurersti tõusnud.

Täna seks registreeriti suvitajate arvu Haapsalus 3500. Arvates siia juure veel saabuvate rootslaste nädalasuvitajate hulka ja kodumaalasigi, kes pidevalt Haapsallu saabuvad, ning arvestades asjaoluga, et hooaeg kestab kuni 20. septembrini ja et rootslasi nädalasuvitajaid veelgi on oodata, siis võib loota, et tänavu suvitajate läbikäik Haapsalus tõuseb ligi 3700-le. Läänud aasta lõpetati aga 3231. Seega suurenes Haapsalu suvitajate arv ligikaudselt 450 suvitaja või 15% võrra. Välismaalasi suvitajaid oli läinud aastal 800, tänavu aga tõuseb välismaalaste arv 950-le, seega on välismaalaste arv ka tõusnud.

Kuna tuleval aastal hakkab Rootsis kehtima erateenijate puhkuse seadus, siis on Rootsist juba teatatud, et Haapsalul tuleb edaspidi arvestada suurema hulga rootslaste-suvitajate vastuvõtuga ja arvuga.

LÄÄNEMAA MUUSEUM.

Tänavu suvel rikastus Haapsalu linn uue vaatamisväärsusega-Läänemaa muuseumiga. Asjasthuvitatud isikud olid juba varem Haapsalu minevikku valgustavaid esemeid kokku kogunud linnavalitsuse hoonesse, kust neid tänavu suvel oma hoole alla võttis Haapsalu Muuseumi ühing, paigutades neid muuseumihoone kolme suurde ruumi Kooli t. 6.

Muuseumis säilitatavate ülesvõtete kogu annab üksikasjalise pildi Haapsalu kui kuurordi kujunemisest ja arengust. Näeme, et Haapsalu kui kuurordi sünnitajaiks on olnud tema kaunistamatagi kaldad ja lahesopid, kuhu suveti nagu nõiaväel kogunesid võõrad ja kuhu siis aegamööda arenes korradatud kuurort.

Maalidest oleks nimetada kuulsa vene kunstniku Rjepini õlimaali, mis kujutab Vene tsaari Aleksander III-da ihuarsti s. kindral dr. Hirschi, kes oli Ridala kõstri poeg. Teine maal kujutab kuuisat meriröövli Ungru krahvi Poola hoovkonna liikme mundris.

Üks sein on pühendatud Eesti iseseisvuse sünnile selles ulatuses, nagu ta Haapsalule oma osa annud. Näeme revolutsiooni, Vene isevalitsuse mullistajate punaseid lippe tarkava iseseisvuse aatega pealkirjades, relvu, millega seda aadet teostati ja mehi, kes seda teostasid.

Üks iseseisev ruum on pühendatud Läänemaale. Mõningad eksemplaarid naiste rahvusrõivaist on ületamatud värvikompositsioonilt ja mustrilt. Kõrget taset näitab ka töö ja materjal.

Sama ruum sisaldab riuleid Läänemaa kappadega, tööriistadega, jalatsitega. Ühel seinal on vanaaegsed relvad, haruldaseim neist kaheksatoruga püstol.

Ühes klaaskapis on hoiul väärtuslik kogu muinasaegseid relvu ja iluasju. Samas on pisike nõiakivi ja haruldane 400-aastane savist õllekann.

Piltlik ja kirjalik materjal aja kohta, mil Vene tsaarid olid Haapsalu igaaastased supelsaksad, moodustab omaette pika peatüki.

Üldist esemete kogu muuseumis võib arvata mitmele tuhandele, millest igauks eraldi on omaette maailm ja millest igauks eraldi jutustab vaatajale palju. Kõike ei jõua ühe päevaga ära kuulutada, aga ese-

Dr. Hirschi me oli dr. Korrelli tütar

Ungru krahv — õlimaal Haapsalu muuseumis.

med tahaksid ometi kõike seda jutustada, mis nad omal ajal näinud ja mis neisse pannud tallele omal ajal elanud inimesed, et oma soove, maitset ja tegusid jäädvustada tulevastele põlvedele.

Muuseum kutsub . . .

Tänavu nähti „Valget Neitsit“.

Selgete ilmade tõttu ilmus tänavu „Valge neitsi“ nähtavale esimest kord 8. skp. 9. skp. ilmus neitsi kl. $\frac{3}{4}$ 11 ja näitas end kaua. Järgnevail päevadel oli näha vaid ebamäärast valget kuju. Teade „Valge neitsi“ ilmumisest levis kulutulena. Lossiaast käis neil õhtuil läbi küll tuhandeid vaatajaid.

Suveorkestri kontserdid 29. augustini.

Suveorkestri kontserdid kestavad tänavu Promenaadil kõlakojas augusti lõpuni. Viimane orkestri kontsert antakse pühapäeval 28. augustil, mis kujuneb kindlasti ka üheks pidulikumaist.

Haapsallu Eesti-Rootsi ühing.

Kuurordivalitsuse ja rootsi suvitajate algatusel on nüüd otsustatud asutada Haapsallu Eesti-Rootsi sõprusühingu osakond. Ühing aitaks lähendada arvukalt Haapsalut külastavaid turiste ja suvitajaid Eestile ning kohalikule eesti seltskonnale.

NÄGEMISENI HAAPSALU!

Malle Jann - Jaanson.

*Siin laine suigutab — lööb kalda vastu laksu!
Mu jalgu embab — pehme mereliiv!
Tuul põske silitab — toob väsind aiju jaksu!
Ja silmi hellitamas -- kajakate hõljuv tiib!
Su päikse kuld — see varje hingelt heidab!
Lai horisont — mu igatsused endas peidab!*

*Pilk otsib varemeid! — Kuuvalgel ööl näen legenduarset daami!
Nüüd purjepuhanguid — kui luigetivuu mere peal!
Näen kaugel saarekest — kui maalit' linal, panoraami!
Ja kõlakojust kostab viiul — mul näib et haldja hääl!
Veel edasi — mind ootab lõhnav männik!
Sääl laine vallatlev — ja vaikne mererannik!*

*Näen ujujate võimsaid hüppeid sillalt! . . .
Küll rõõmustab siin vetetaat — see kahupää Neptuun!
Nii kahju Sinust lahkuda — et ütle millal —
Sind jälle näen?! . . . Mind minema viib raudneruun!
Viib sinna — kus vaid askeldus, kus töö!
Seal pole merd — ei laine laksu löö!*

*Veel ahmib rind, mu supellinn — su omapära!
Ta uimastab — see ainulaadne mudahõng!
Silm püüab saartevarje — päikse roosat ehasära!
Näen veel sind Haapsalu — pikk sinu merresuunduv puiesteede lõng!
Et kuhu siirdub jalg — ees vaiksed kaldad, kõrkjad, meri!
Ja igatsusest sinu järel nutab, tuskleb veri!*

12 aug. 1938 Haapsalus.

Ujumisest Haapsalus.

Aastast aastasse loeme igal suvel ajalehist kurbi teateid, seal ja seal on uppunud see ja see. Tavaline põhjus — ujumisoskamatus.

Sellest pahest ei päästa meid kunagi velt-päästjate hulgad, eeskujulikumadki päästevahendid, sest leidub ikkagi paiku, kus üks või teine leiab võimaluse uppumiseks. On vaid ainult üks ja ainult üks tee sellest pahest pääsemiseks ja see tee läheb läbi ujumisbasseini: tuleb õppida ujuma.

Haapsalus on korraldatud juba aastaid ujumiskursusi ja tänu sellele on siin uppu-

ujumiskursustel tarvitsin massiõpetamis-meetodi, kuna see on uurimiste varal osutunud edukaimaks õpetamisviisiks ja tõrjunud mujal maailmas täiesti välja üksikõpetamise, kus kursuslane rippus «õnge» otsas ja ujumisõpetaja teda selle otsas järgi lohistas. Selline lohistamine tüütab nii õpilast kui väsitab õpetajat. Haapsalu pakub pealegi ideaalseid võimalusi massiõpetamiseks. Vesi on madal ja soe, põhi tasane ja kõva (Aafrika ranna ujulas silla juures, mis asub basseini kõrval).

Ujumiskursus käimas.

misjuhtude arv peaaegu null. Tänu neile kursusile on siinseist ujulaist võrsunud mehi ja naisi, kes on pannud endast kõnelema terve Eesti. Nimetan vaid vendasid Roollaid'e, kes esindasid kodumaad Berliini olümpiamängudel, preilisis Hansenit ja Lainet, kes tegid kaasa maavõistlusi, hoides Eesti lippu kõrgel. Kõigi nende ujumisoskus tugineb neile põhimõteteile, millised neile anti ja õpetati ujumiskursuseil. Usun et neistki, kes tänavusel suvel ujumiskunsti saladusisse said pühendatud, nii mõnigi aasta kolme nelja pärast teeb juba ujujana endale nime.

Tahan siinkohal peatuda pikemalt tänavu suvel toimunud ja praegugi kestvate ujumiskursuste juures. Kursante oli tänavusel hooajal üldse 116. Nendest on ujumise enamvähem selgeks õppinud 109. Ülejäänud uurivad alles veegliuglemise põhiprintsiipe. Kursantide vanus kõikus 5 aastast kuni 28 aastani. Nii palju statistikat.

Sellest tingituna võisid noored, sest enamikus olid õpilased seda, omandada ujumislüügitused ja ujumiseks vajaliku kehahoiu mängides ja vees hullates. Sellisel kombel ei muutunud kursused tüütavaiks koolitundideks. Noorte sulistamine pakkus löbu vanemailegi, kes ise kursuseile tulla häbenesid. Teraselt panid nad tähele õpetusi, milliseid jagati noortele ja püüdsid salajas omagi ujumisviisi parandada. Neid pealtvaatajaid oli sageli rohkem kui kursante. Igatahes polnud see neile kasutu ajaviide, sest ujumismärgi võistlustel, millised toimusid mõõdunud reedel, oli ka vanemaid härrasid, kes seltsis noortega vajaliku normi täitsid. See näitab ujumisspordi populaarsust Haapsalus. Sellest üksipäini aga ei piisa. Ujumine pole ju ainuüksnes selles, et uppumisohust pääseda ja ennast vahest ka kuumaga jahutada. Ei, ujumine on ideaalsemaid spordiharusid, parimaid vahendeid enda tervise eest hoolitsemiseks. Sel-

lepärast pole ujumisõpetaja veel rahul, kui kursuslane oma 100 või 200 meetrit ära ujub. Kaugeltki mitte. Igast oma õpilasest

Vettehüppe harjutusi.

tahaks tema teha, vähemalt enda kohta võin seda kindlalt väita, maailmameistri, olümpiavõitja või vähemalt Eesti rekordi

purustaja. Selle eesmärgi saavutamiseks aga tuleb pikemat aega, aastaid, oma õpilasi edasi õpetada peale esimest kursust. Teine seda ei saa, sest tal läheb üsna rohkesti aega noore võimete tutvunemisega ja tema kaasa tõmbamisega. Aga mis on veel halvem: ta ei leia neid ülesse, kes ennem on ujumist õppinud. Eriti ähvardab see hädaoht instruktorit, kes on tulnud võõrast linnast.

See on üks neid vigu, millest ka Haapsalu pole pääsenud. Igal suvel on siin ise treener olnud. Tagajärg on, et sadadest kursantidest, kes siin ujumist õppinud, on vaid mõnikümmend selle ala juurde peatuma jäänud. Käesoleval suvel olen püüdnud seda viga parandada sellega, et instrueerisin ka üht ujumisõpetajat, kes loodetavasti tuleval aastal siia õpetama jääb. Püüdsin aidata oma võimist mööda härra Verendelil omandada kursuslaste usaldust. See on minu arusaamise järgi ainus võimalus, kuidas Haapsalu taas tõuseks kolmandaks ujumislinnaks, kust Sindi ta tagasi surus, või veelgi ettepoole saada.

Loodan, et need mõtted, milliseid siin avaldasin mitte ainult nendeks ei jääks, vaid ka teostamist leiaksid. Siis võrsub peagi Haapsalust uusi Roolaide, sest võimalusi selleks on.

A. Saue.

Plääs suvisel keskpäeval.

Haapsalu välismaa lehtedes.

Suvel Haapsalut külastanud Lauritsala linnapea hra Sauteri Jakobson Soomest avaldas kodulinna ajalehes pikema kirjelduse Haapsalu kohta. Eriti mainib ta Haapsalu muda kui tervendavat vahendit, mille mõju ta tuleb isiklikult saavutama tuleval suvel. Ka uudisartikkel — mereveejook on artiklis käsitatud.

Rootsi ajalehes ilmus Haapsalus suvitatud rootslaselt hra Leesilt ka pikem muljete seeria, milles Haapsalut soovitatakse igale suurlinlasele kui romantiliselt häälestatud ja loodusidüllidega üle puistatud „rahasadamat“.

Perekond Leesid asusid Haapsalus olles pansion „Kuurordis“.

Tänuavaldus.

Avaldan siinkohal kõikidele Haapsalu daamidele ja teistele oma südamlikumat tänu, kes igati täie innuga kas otseste annetega, kaastöö või muul teel Haapsalu Kaunistamise seltsi tänavusuviste ürituste nagu siin olid loterii ja peo korraldamine, heaks kordaminekuks lahkelt kaasa aitasid.

Haapsalu Kaunistamise
Seltsi nimel

Esimees dr. H. Alver.

Vormsi kirik — Vanimaid kirikuid Eestis.

Haapsalu Linna Muda- ja Meresupelasutuse

EINELAUD

SUUR LIIVA 15.

Maitsvad lõuna- ja õhtusöögid. Kohvi, šokolaad, jäätis ja karastavad joogid.

Lugupidamisega pr. R. LUPPE.

H. Alver

HM 8132 : 34 Ar Per

Haapsalu linna Hapsals Städtische
MUDARAVILA || **SCHLAMMBADEANSTALT**
S. Liiva 15. Telefon 1.

Mudavannid, mudamähised ja muud
tervisvannid. 20. aug.—20. sept. alan-
datud hinnad 15—30 %

Schlammbaden, Schlamm packungen u.
and Heilbäder. Ab 20. Aug. bis 20. sept.
Preisermässigung v. 15—30 %

Pansion / Pension / Täysihoitola

„WIENECKE“

Poska pst. 6, Haapsalu

MUDARAVILA SCHLAMMBADEANSTALT

Dr. Aronnet & Co. Mere tän. 20

Erialalised arstid. Eriti kõrgeväärtusli-
kud radioaktiivsed meremudavannid.
20. aug.—15. sep. aland. hinn. 15—30%.

Schlammbaden, Schlamm packungen
u. and Heilbäder. Ab 20. aug. bis 15.
sept. Preisermässigung v. 15—30 %.

Oölokaal-restoraan

„Paralepa“

Nattlokalen Yökahvila

ROHUKÜLA TEE. TELEF. 51.

Uuesti remonteeritud ruumid, mugavad kabi-
netid. Rikkalik einelaud ja veinikeller. Köök
parima koka juhatusel. Külastage - veenduge.

MUGAV. MUUSIKA. LÖBUS.

Rannakohvik Poska pst.
26.

Iga päev muusika ja tants.
Mugavad toad.

STRANDKAFÉ

med musik och dans. Lediga rum.

RANTAKAHVILA

Soittoa ja tanssia. Huoneita.

K-m.
„KOONDUS“
KARJA 8.

Haapsalu kodukäsitöid
Haapsalu handarbeten
Haapsalun käsitöitä